

MADDE 87

DR. ÖGR. ÜYESİ VOLKAN GÜNEŞ

PRİM ÖDEME YÜKÜMLÜSÜ

MADDE 87- Bu Kanunun uygulanmasında kısa ve uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası ve isteğe bağlı sigorta bakımından;

a) (Değişik: 17/4/2008-5754/51 md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine ve 5 inci maddenin (a) bendine tabi olanlar için bunların işverenleri,

b) (Değişik: 17/4/2017-KHK-690/47 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/43 md.) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendindeki muhtar sigortalılar hariç bu bent kapsamında sigortalı olanlar, isteğe bağlı sigortalı olanlar ve 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (d) ve (g) bentlerinde sayılan kişilerin kendileri,

c) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi ile aynı maddenin onikinci, onüçüncü ve ondördüncü fıkralarında sayılan kişiler için primi yılı merkezî yönetim bütçesinden karşılanmak üzere ilgili kamu idareleri,¹

d) (Değişik: 17/4/2008-5754/51 md.) 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde sayılan kişiler ile 5 inci maddenin (e) bendinde belirtilenler için Türkiye İş Kurumu,

¹ 2/1/2017 tarihli ve 681 sayılı KHK'nin 84 üncü maddesiyle bu bentte yer alan "(c) bendinde" ibaresi "(c) bendi ile aynı maddenin onikinci, onüçüncü ve ondördüncü fıkralarında" şeklinde 1/3/2017 tarihinden geçerli olmak üzere değiştirilmiş; daha sonra bu hüküm 1/2/2018 tarihli ve 7073 sayılı Kanunun 83 üncü maddesiyle aynen kabul edilerek 1/3/2017 tarihinde yürürlüğe girmek üzere kanunlaşmıştır.

e) 5 inci maddenin (b) bendinde belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim görenler ile meslekî veya teknik ortaöğretimde okumakta iken (...) ² staja tâbi tutulan öğrenciler ile tamamlayıcı eğitim ya da alan eğitimi gören öğrenciler için Milli Eğitim Bakanlığı veya bu öğrencilerin eğitim gördükleri okullar veya kurumlar, kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler için projenin yürütüldüğü kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör kuruluşları ve üniversiteler, yüksek öğrenim sırasında (...) ¹⁵⁰ staja tâbi tutulan veya işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler için öğrenim gördükleri yüksek öğretim kurumu, ³⁴

f) (Değişik: 17/4/2008-5754/51 md.) 5 inci maddenin (c) ve (g) bentlerine tabi olanlar için işverenleri veya kendileri,

g) (Ek: 10/9/2014-6552/51 md.) Uluslararası Öğrenciler Değerlendirme Kurulu kararı ile burslandırılan uluslararası öğrenciler için bursluluk statüleri devam ettiği süre boyunca Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı veya Uluslararası Öğrenciler Değerlendirme Kurulu tarafından görevlendirilen kurum,

h) (Ek: 17/4/2017-KHK-690/47 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7077/43 md.) Muhtarlardan 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılığı olanların il özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları, prim ödeme yükümlüsüdür.

İLGİLİ MEVZUAT: 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasası, 690 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği, Genel Sağlık Sigortası Tescil, Prim ve Müstehaklık İşlemleri Yönetmeliği, Sosyal Güvenlik Kurumu 2020/20 sayılı İşveren

² 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanununun 41 inci maddesiyle, bu bentte yer alan “zorunlu” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

³ 16/2/2016 tarihli ve 6676 sayılı Kanununun 24 üncü maddesiyle, bu bentte yer alan “bu öğrencilerin eğitim gördükleri okullar,” ibaresinden sonra gelmek üzere “kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler için projenin yürütüldüğü kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör kuruluşları ve üniversiteler,” ibaresi eklenmiştir.

⁴ 2/12/2016 tarihli ve 6764 sayılı Kanununun 59 uncu maddesiyle, bu bentte yer alan “meslek liselelerinde” ibaresi “meslekî veya teknik ortaöğretimde okumakta iken” şeklinde değiştirilmiş, “tutulan öğrenciler” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile tamamlayıcı eğitim ya da alan eğitimi gören öğrenciler” ibaresi, “eğitim gördükleri okullar” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya kurumlar” ibaresi, “yüksek öğrenim sırasında staja tabi tutulan” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya işletmelerde meslekî eğitim gören” ibaresi eklenmiştir.

İşlemleri Genelgesi, Sosyal Güvenlik Kurumu 2019/17 sayılı Genel Sağlık Sigortası Tescil ve Prim İşlemleri Genelgesi

KAYNAKÇA

- Alper, Yusuf, **Sosyal Sigortalar Hukuku**, 12. Baskı, Bursa, Dora, 2022.
- Bilgili, Özkan, “Kısmi Süreli Çalışanların Eksik Günlerine İlişkin GSS Primleri”, **Sicil İş Hukuku Dergisi**, S. 19, Eylül 2010, s. 134-158.
- Caniklioğlu, Nurşen/ Özkaraca, Ercüment, “Sanatçıların Sosyal Güvenliği”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. 72, S. 2, 2014, s. 637-664 (Sanatçılar).
- Caniklioğlu, Nurşen/ Özkaraca, Ercüment, “Ev Hizmetlerinde Çalışanların Sigortalılığı”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. 74, Özel Sayı, Prof. Dr. Fevzi Şahlanan’a Armağan, 2016, s. 1133-1161 (Ev Hizmetleri).
- Centel, Tankut, **Türk Sosyal Güvenlik Hukuku**, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Erdoğan, Nilay, **Sosyal Güvenlik Hukuku’nda Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisinden Doğan Sorumluluk**, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2019.
- Gülver, Ender, **Özellikle Koşulları ve Hukuki Sonuçları Çerçevesinde İş Sözleşmesinin Rızaya Dayalı Devri Yoluyla İşçi Geçişi**, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2021.
- Güzel, Ali/ Okur, Ali Rıza/ Caniklioğlu, Nurşen, **Sosyal Güvenlik Hukuku**, 19. Bası, İstanbul, Beta, 2021.
- Kabakçı, Mahmut, **Sosyal Sigorta Prim Borçlarından Şahsi Sorumluluk**, İstanbul, Beta, 2019.
- Manav, A. Eda, “Ev Hizmetlerinde Çalışanların Sigortalılığı”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 120, 2015, s. 509-538.
- Makas, Recep, “Köy ve Mahalle Muhtarlarının Sosyal Güvenliği”, **Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi**, S. 69, 2021, s. 187-214.
- Özer, Hatice Duygu/ Dulay Yangın, Dilek, “Ceza İnfaz Mevzuatı Kapsamında Çalışan Tutuklu ve Hükümlülerin Sosyal Güvenliği”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 25, S. 2, Prof. Dr. Ferit Hakan Baykal Armağanı, Aralık 2019, s. 727-756.
- Sarıbay Öztürk, Gizem, “Taksi, Dolmuş ve Benzeri Ulaşım Araçlarında Çalışanların Sigortalılıkları”, **Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XXIV, S. 1, 2020, s. 219-253 (Ulaşım Araçları).
- Sarıbay Öztürk, Gizem, “Esnaf ve Ahilik Sandığı Sigortası”, **Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi**, C. 15, Özel Sayı, 2023, s. 429-470 (Esnaf ve Ahilik).

Savaş Kutsal, F. Burcu, “Ev Hizmetlerinde Çalışanların Sigortalılığı”, **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 15, S. 1, Ocak-Şubat 2016, s. 651-685.

Sözer, Ali Nazım, **Türk Sosyal Sigortalar Hukuku**, Güncellenmiş 6. Baskı, Beta, İstanbul, 2023.

Sümer, Haluk Hadi, **Sosyal Güvenlik Hukuku**, 4. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2023.

Tiritioğlu Ersoy, Hilal, **İş ve Sosyal Güvenlik Hukukunda Ev Hizmetlerinde Çalışanlar**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2023.

Tuncay, A. Can/ Ekmekçi, Ömer/ Gülver, Ender, **Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri**, 22. Bası, İstanbul, Beta, 2023.

ANLATIM PLANI

I. DÜZENLEME KONUSU

II. KISA VE/VEYA UZUN VADELİ SİGORTA KAPSAMINDAKİ KİŞİLER İÇİN PRİM ÖDEME YÜKÜMLÜSÜ

A. Hizmet Sözleşmesiyle Çalışanlar ile Devlet Memuru ve Kamu Görevlileri İçin Prim Ödeme Yükümlüsü

B. Kısmen Sigortalı Sayılan Kişiler İçin Prim Ödeme Yükümlüsü

C. Bağımsız Çalışan Kişiler İçin Prim Ödeme Yükümlüsü

D. İsteğe Bağlı Sigortalı Kişiler İçin Prim Ödeme Yükümlüsü

E. Ek m. 6 Kapsamında Ay İçerisinde On Günden Az Çalışan Kişiler İçin Prim Ödeme Yükümlüsü

III. GENEL SAĞLIK SİGORTASI KAPSAMINDAKİ BAZI KİŞİLER İÇİN PRİM ÖDEME YÜKÜMLÜSÜ

AÇIKLAMA

I. DÜZENLEME KONUSU

Sosyal sigorta ilişkisi çerçevesinde çeşitli risklere karşı sosyal sigorta edimleri vasıtasıyla korunacak olan sigortalılar için bu edimler esas olarak ödenen primlerin karşılığıdır. Prim ödenmesinin sosyal güvenlik sistemi açısından önemi en başta 5510 s. Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasındaki “sigortalı” tanımından anlaşılmaktadır. Kanun koyucu, sigortalıyı sosyal güvenlik hakkı sahipliğiyle değil, “kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödenmesi gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişi” olarak

tanımlayarak sosyal güvenlik sistemi açısından prim ödemenin önemini yanıstırmıştır⁵.

Primlerin temelde sosyal sigorta edimlerinden yararlanacak olan sigortalı adına ödeneceği açıkksa da kim tarafından ödeneceğinin açıkça belirlenmesi gerekebilir. Kanun koyucu, mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 73. maddesinden sonra 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 87. maddesinde temelde sigortalılık statülerini, sigortalının tamamen kapsamda olup olmadığını (yani kısmen sigortalı sayılanları) ve genel sağlık sigortalılığını göz önünde bulundurarak sigortalının kendisinin veya onun adına başta işveren olmak üzere başka kişilerin prim ödeme yükümlüsü olmasını açıkça düzenlemiştir. Dolayısıyla, prim ödeme yükümlüsünü, sosyal sigortaların finansmanına katılanlar, yani kısa vadeli ve uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası ve isteğe bağlı sigorta için kesilecek primlerde pay sahibi olanlarla karıştırmamak gerekir. Prim ödeme yükümlüsü, kesilen primi Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödeyecek olan 5510 sayılı Kanun'un 87. maddesinde tespit edilen kişilerdir.

Sosyal sigorta mevzuatındaki değişiklikler prim ödeme yükümlüleri yönünden de etkili olmuş, Kanun'un 87. maddesinde zaman içerisinde birçok değişiklikler yapılmış ve maddeye yeni hükümler eklenmiştir. Ayrıca, prim ödeme yükümlüsüne özgü 87. maddeye rağmen bazı kişiler için prim ödeme yükümlüsünün belirlenmesinde başkaca düzenlemelerin, özellikle bazı geçici ya da ek maddeler ile Yönetmelik hükümlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Dolayısıyla sosyal sigorta mevzuatının karmaşık yapısı, prim ödeme yükümlülerinin belirlenmesinde de kendisini göstermektedir. Bu çerçevede, prim ödeme yükümlülerinin kimler olduğu sistematik hale getirilmeye çalışılarak aşağıda incelenecektir.

II. KISA VE/VEYA UZUN VADELİ SİGORTA KAPSAMINDAKİ KİŞİLER İÇİN PRİM ÖDEME YÜKÜMLÜSÜ

A. Hizmet Sözleşmesiyle Çalışanlar ile Devlet Memuru ve Kamu Görevlileri İçin Prim Ödeme Yükümlüsü

Sigortalıların önemli bir kısmı bağımlı olarak çalışanlardan oluşmaktadır. Bağımlı çalışma ilişkisinin tarafı olanları genel olarak işçiler ve kamu görevlisi niteliğindeki çalışanlar olarak belirtmek mümkündür. Sigorta ilişkisi çerçevesinde bu kişiler, Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde hizmet sözleşmesiyle çalışan sigortalılar ve (c) bendinde ise devlet memuru ve kamu görevlisi niteliğindeki sigortalılar olarak düzenlenmiştir. Devlet memuru ve kamu görevlisi niteliğindeki sigortalılar, (c) bendinde iki grup halinde sayılmıştır. Bunlardan ilki, kamu idarelerinde kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi

⁵ Bu yönde bkz. Kabakçı, s. 7.

sigortalı olması öngörülmemiş olanlar; ikincisi ise Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 86. maddesi uyarınca ağıktan vekil atanandır.

Bağımlı olarak çalışanların sigortalılık ilişkisi nedeniyle başta bildirimlerinin yapılması ve prim belgelerinin düzenlenmesi işlemlerinin yürütülmesi gibi primlerinin ödenmesi de işverenleri tarafından gerçekleştirilir. Bu sayılan sigortalıların sosyal sigortalıların finansmanına katılmaları söz konusu olsa da, yani ödenecek primde payları bulunsun bile primlerin tahakkukunda ve ödenmesinde bir yükümlülüğü bulunmamaktadır. Onlar sadece kendi paylarına düşen tutarın Kurum'a ödenmesine katlanmakla yükümlüdür⁶. Hizmet sözleşmesiyle çalışan sigortalılar için prim ödeme yükümlüsü, Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde onları çalıştıran işverenleri olarak tespit edilmiştir⁷. Aynı düzenlemede, Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olan devlet memuru ve kamu görevlisi sigortalılar için de prim ödeme yükümlüsü işveren olarak belirlenmiştir⁸. İşveren, bu sigortalıların prim payını ücretinden keserek kendi prim payıyla birlikte Kurum'a ödemek zorundadır⁹. Ödenecek primlerde payları bulunsun da prim ödeme yükümlüsünün bağımlı olarak çalışan sigortalılar yerine işveren olarak tespiti yoluyla primlerin tahsilatında yaşanabilecek zorlukların önüne geçilmiştir.

Hizmet sözleşmesiyle çalışan sigortalılar ile devlet memuru ve kamu görevlisi sigortalıların prim ödeme yükümlüsü olan işveren tespit edilirken, 5510 sayılı Kanun'un 12. maddesinin birinci fıkrasındaki "işveren" tanımı esas alınacaktır. Buna göre işveren, Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre sigortalı sayılan kişileri çalıştıran gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlardır¹⁰. O halde, sigortalıyı hizmet sözleşmesiyle çalıştıran gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlar ve kamu görevlilerini çalıştıran kamu idareleri prim ödeme yükümlüsüdür. Örneğin, bir hukuk bürosunda hizmet sözleşmesiyle m. 4/I, (a) statüsünde avukat olarak çalışan sigortalı için prim ödeme yükümlüsü işveren, onu çalıştıran gerçek kişi avukat; bir anonim şirkette hizmet sözleşmesiyle m. 4/I, (a) statüsünde avukat olarak çalışan sigortalı için prim ödeme yükümlüsü işveren ise onu çalıştıran tüzel kişi anonim şirkettir. Bir devlet üniversitesinde m. 4/I, (c) statüsünde avukat olarak çalışan sigor-

⁶ Bkz. Sözer, 188; Centel, s. 190.

⁷ İş sözleşmesi tüm hak ve borçlarıyla birlikte devredildiğinde devir tarihinden sonraki dönemde prim ödeme yükümlüsünün işveren değişikliğine bağlı olarak devralan işveren olacağı yönünde bkz. Gülver, s. 251.

⁸ Sözer, 147; Güzel/Okur/Caniklioğlu, s. 315; Centel, s. 83; Alper, s. 230.

⁹ Sözer, 148, 151; Centel, s. 181.

¹⁰ İşveren hakkında ayrıntılı açıklamalar için bkz. Sözer, s. 37 vd.; Tuncay/Ekmekçi/Gülver, s. 371 vd.; Güzel/Okur/Caniklioğlu, s. 203 vd.

talı için prim ödeme yükümlüsü işveren onu çalıştıran kamu hukuku tüzel kişiliği haiz üniversitedir. İçişleri Bakanlığı'nda m. 4/I, (c) statüsünde avukat olarak çalışılması halinde ise prim ödeme yükümlüsü işveren, devlet tüzel kişiliği içinde yer alan Bakanlık'tır.

Prim ödeme yükümlüsü açısından ayrıca değerlendirilmesi gereken bir grup, Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasındaki m.4/I, (a) bendi gereği sigortalı sayılanlardır. Burada sayılan sigortalıların bir kısmının hizmet sözleşmesiyle çalışmaması, onlar için prim ödeme yükümlüsünün tespitinden belirsizliğe yol açabilir. Ayrıca, Kanun'un 87. maddesinde de 4. maddenin ikinci fıkrasına açık bir atıf bulunmamaktadır. Örneğin, Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde, işçi sendikaları ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıkları ve yönetim kurullarına seçilenler, m.4/I, (a) bendi gereği sigortalı sayılmışlarsa da, bu kişiler hizmet sözleşmesiyle çalışmamaktadır¹¹. Bununla birlikte, Kanun'un 12. maddesinin üçüncü fıkrasına göre, bu kişiler hakkında işverenlerin 5510 sayılı Kanun'da belirtilen yükümlülükleri, bunları çalıştıran işçi sendikaları ve konfederasyonları tarafından yerine getirilecektir. O halde, işçi sendikaları ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıkları ve yönetim kurullarına seçilenler için prim ödeme yükümlüsü, onları çalıştıran işçi sendikaları ve konfederasyonlarıdır. Benzer bir düzenleme, Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendindeki 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanuna göre çalıştırılan koruma bekçileri için de söz konusudur. Kanun'un 12. maddesinin dördüncü fıkrasına göre, bu kişiler hakkında, işverenlerin 5510 sayılı Kanun'da belirtilen yükümlülükleri, bunları çalıştırmaya yetkili makam tarafından yerine getirilir. O halde, koruma bekçileri için prim ödeme yükümlüsü, onları çalıştırmaya yetkili makam olan köyler için ihtiyar meclisi, diğer yerler için ise koruma meclisidir¹². Yine, Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasının (g) bendinde, Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen Toplum Yararına Çalışma Programlarından yararlananlar, m. 4/I, (a) bendi gereği sigortalı sayılmıştır. Diğerlerinden farklı olarak, Toplum Yararına Çalışma Programlarından yararlananlar için Türkiye İş Kurumu'nun prim ödeme yükümlüsü olduğu, 4. maddenin ikinci fıkrasında açıkça düzenlenmiştir. Bu düzenleme asıl olarak Türkiye İş Kurumu'nun işveren sayılmayacağını hüküm altına almak için getirilmiştir. Dolayısıyla, bu kişiler için prim ödeme yükümlüsünün tespitinde 12. maddeye başvurulamaz. Aslında, bu istisna hükmünden yola çıkarak da işveren sayılınsın ya da sayılmasın Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasındaki sigortalıları çalıştıranların prim ödeme yükümlüsü sayılacağı sonucuna varmak mümkündür.

¹¹ Bkz. Güzel/Okur/Caniklioğlu, s. 91-92.

¹² 4081 sayılı Kanun'un 7. maddesinde, koruma bekçilerinin ihtiyar meclisi veya koruma meclisi tarafından seçileceği, tayinlerinin kaymakamın veya valinin onayına sunulacağı düzenlenmiştir. Bununla birlikte, koruma bekçilerini çalıştırmaya yetkili olarak işveren sayılanın ihtiyar meclisi veya koruma meclisi olduğu yönünde bkz. Sözer, s. 39.

Kanun'un 4. maddesinin dördüncü fıkrasında, m. 4/I, (c) bendi gereği sigortalı sayılanlar düzenlenmiş olup bu kişiler, ilgili mevzuat gereğince seçimle veya atama yoluyla kamu idarelerinde göreve gelenler, Başbakan, Cumhurbaşkanlığı yardımcısı, bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, belediye başkanları, il encümeninin seçimle gelen üyeleri, kamu görevlileri sendikaları ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıkları ve yönetim kurullarına seçilenlerden aylıksız izne ayrılanlar ile resmi nitelik taşıyan askeri öğrencilerden veya emniyet teşkilatı öğrencilerinden oluşur. Kanun'un 12. maddesinin üçüncü fıkrasına göre, 4. maddenin dördüncü fıkrasına tâbi olanlar hakkında, işverenlerin bu Kanunda belirtilen yükümlülükleri, bunları çalıştıran kamu idareleri veya eğitim gördükleri okullar tarafından yerine getirilecektir. Dolayısıyla, prim ödeme yükümlüsü de bu kişileri çalıştıran kamu idareleri veya eğitim görülen okullar olmalıdır. Örneğin, kamu görevlileri sendikaları ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıkları ve yönetim kurullarına seçilenlerden aylıksız izne ayrılanlar için prim ödeme yükümlüsü, bunları çalıştıran kamu görevlileri sendikaları veya konfederasyonları; Cumhurbaşkanlığı yardımcısı için Cumhurbaşkanlığı; bakanlar için görevlendirildikleri bakanlık ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri için Türkiye Büyük Millet Meclisi olacaktır.

Hizmet sözleşmesiyle çalışan sigortalılar, bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılabilir. Nitekim, 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre, bu sigortalıların bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılabileceği açıktır. Bu durumda, sigortalıyı çalıştıran işverenlerin tümü prim ödeme yükümlüsüdür. Yargıtay da Kurum'un prim alacağının tahsili hakkında verdiği bir kararda bu hususu şöyle vurgulamaktadır: *"... Dosya kapsamından; dava konusu ödeme emri ile tahsili istenilen pirim alacağının.....Yöneticiliği işyerinde sigortasız çalıştırılan .....ait ödenmemiş pirimler olduğu, sigortasız çalışanın iş merkezinde bulunan gerçek ve tüzelkişilere ait işyerleri adına ortak hizmet gördüğü anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, sigortasız çalışanın çalıştığı süre içinde, iş merkezinde faaliyet gösteren işyeri sahipleri ve kiracıları gerçek ve tüzelkişilerin, iş merkezinde faaliyet gösterdikleri süre ile sınırlı olarak, sigortasız çalışanın işvereni olduklarının kabulü gerekir ve prim ödeme yükümlüsüdürler. O halde davacının; ..... İş Merkezinde kiracı olarak faaliyet gösterdiği süre ile sınırlı olarak sorumluluğu irdelenmeli, sonucuna göre karar verilmelidir"*¹³.

Hizmet sözleşmesiyle çalışan sigortalılar yönünden prim ödeme yükümlüsünün işveren olarak tespit edilmesi nedeniyle alt işveren işçilerinin prim ödeme yükümlüsü, kendi işverenleri (yani alt işveren) olmalıdır. Kanun'un 12. maddesinin son fıkrasında alt işverenin sosyal sigorta primlerinden asıl işverenle birlikte sorumluluğunun öngörülmesi, yasal prim ödeme yükümlüsünü değiştirmez¹⁴. Bununla birlikte, alt işveren işçilerinin primlerinin asıl işveren

¹³ Yarg. 10. HD., 9.4.2018, E. 2016/340, K. 2018/3217 (Lexpera).

¹⁴ Geçici iş ilişkisinde geçici iş ilişkisi kurulan işveren için de aynı sonuca varmak gerekir. Geçici iş ilişkisi kurulan işverenin sosyal sigorta primlerinden birlikte sorumluluğuna

tarafından ödenmesine herhangi bir engel bulunmamaktadır. Aksine, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 108. maddesinin on üçüncü fıkrasında, yasal prim ödeme yükümlüsü değişmemekle birlikte onların adına üçüncü kişiler tarafından yapılan ödemelerin de kabul edileceği düzenlenmiştir. Alt işverenlik ilişkisi açısından prim ödeme yükümlüsünün tespitinde özellik arz edebilecek esas durum, bu ilişkinin muvazaalı olmasıdır. Asıl işveren alt işveren ilişkisinin muvazaalı işleme dayanmasının sonucu, İş Kanunu'nun 2. maddesinin sekizinci fıkrasında açıklandığı üzere, alt işverenin işçilerinin başlangıçtan itibaren asıl işverenin işçisi sayılarak işlem görmesidir. Ancak, muvazaalı işlem tespit edilinceye kadar primlerin gerçek prim ödeme yükümlüsü asıl işveren yerine alt işveren tarafından ödenmiş olması kuvvetle muhtemeldir ki, bu durumda dahi Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 108. maddesinin on üçüncü fıkrası uygulama alanı bulacaktır. Bir diğer deyişle, asıl işveren - alt işveren ilişkisi muvazaalı olsa bile alt işverence yapılan ödemeler, üçüncü kişi tarafından yapılan ödeme olarak kabul edilecek ve lehe bir hak doğurmayacaktır¹⁵. Bununla birlikte, işe iade davalarında muvazaalı asıl işveren - alt işveren ilişkisi nedeniyle sigortalı, asıl işverenin işyerine iade edildiğinde boşta geçen süreye ilişkin primler ile geriye dönük olarak iş sözleşmesi ve toplu iş sözleşmesinden doğan haklar neticesinde ödenmesi gereken prim farkının ödeme yükümlüsü, asıl işverendir¹⁶.

B. Kısmen Sigortalı Sayılan Kişiler İçin Prim Ödeme Yükümlüsü

Sigortalılık statüleri dışında sigortalının tamamen kapsamda olup olmadığı dikkate alındığında, bilhassa hizmet sözleşmesiyle çalışmayanlar açısından prim ödeme yükümlüsünün özel olarak belirlenmesi gerekebilir. Kanun koyucu, prim ödeme yükümlüsünü sigortalılık statülerini göz önünde bulundurarak belirledikten sonra kısmen sigortalı sayılanların düzenlendiği Kanun'un 5. maddesini ayrıca değerlendirmiş, bu sigortalılar için prim ödeme yükümlüsünü 87. maddesinin birinci fıkrasının (a), (e), (f) ve (g) bentlerinde tek tek belirlemiştir.

Kısmen sigortalı sayılanlara ilişkin Kanun'un 5. maddesindeki sistematik dikkate alındığında ilk sırada, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklular yer almaktadır. Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde bu sayılan hükümlü ve tutuklular için prim ödeme yükümlüsü, Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında hizmet sözleşmesiyle çalışan sigortalılardaki gibi "işveren" olarak tespit edilmiştir. Her ne kadar bu tutuklu ve hükümlülerin hizmet sözleşmesiyle çalışmadığı açıksa da Kanun'un 12. maddesinin beşinci fıkrasında, Ceza İnfaz Kurumları

rağmen yasal prim ödeme yükümlüsü, sigortalının işverendir.

¹⁵ Bu yolla sigortalı ve Kurum'un zarara uğramasının engellendiği yönünde bkz. Erdoğan, s. 238.

¹⁶ Erdoğan, s. 239.

ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu işveren olarak belirlenmiştir. Buna göre, ceza infaz kurumlarında çalıştırılan tutuklu ve hükümlülerin prim ödeme yükümlüsü de işveren sayılan Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu olacaktır.

Kısmen sigortalı sayılanlar arasında ikinci sırada yer alanlar, 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler; meslekî ve teknik ortaöğretim ile yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler; meslekî ve teknik ortaöğretim sırasında tamamlayıcı eğitim ya da alan eğitimi gören öğrenciler; kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 46. maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrencilerden aylık prime esas kazanç tutarı, 82. maddeye göre belirlenen günlük prime esas kazanç alt sınırının otuz katından fazla olmayanlardır. Bu sayılan sigortalılar yönünden prim ödeme yükümlüsü, Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde üç grup halinde belirlenmiştir. Buna göre, aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim görenler ile meslekî veya teknik ortaöğretimde okumakta iken staja tâbi tutulan öğrenciler ile tamamlayıcı eğitim ya da alan eğitimi gören öğrenciler için Millî Eğitim Bakanlığı veya bu öğrencilerin eğitim gördükleri okullar veya kurumlar prim ödeme yükümlüsüdür. İkinci grupta kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler mevcut olup bunların prim ödeme yükümlüleri, projenin yürütüldüğü kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör kuruluşları ve üniversiteler olarak belirlenmiştir. Üçüncü grup ise, yüksek öğrenim sırasında staja tâbi tutulan veya işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler olup bu sigortalılar için prim ödeme yükümlüsü, öğrenim gördükleri yüksek öğretim kurumudur.

Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde, kısmen sigortalı sayılanlara ilişkin Kanun'un 5. maddesinin (b) bendindeki sigortalıların prim ödeme yükümlüleri yukarıda açıklandığı gibi belirlenirken, (b) bendinde yer almasına rağmen, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 46. maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrencilerin prim ödeme yükümlüsünün kim olacağı düzenlenmemiştir. Bu kişiler hakkında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümleri yanında bakmakla yükümlü olunan kişi durumunda olmamaları halinde ayrıca genel sağlık sigortası hükümleri uygulanmaktadır. Kısmi zamanlı çalıştırılan bu öğrencilerden genel sağlık sigortalısı sayılanların prim ödeme yükümlüsü, Genel Sağlık Sigortası Tescil, Prim ve Müstehaklık İşlemleri Yönetmeliği'nin 14. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde öğrenim gördükleri yükseköğretim kurumu olarak tespit edilmiştir. Bu durumda, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 46. maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrencilerin kısmen sigortalı sayılmasından doğacak primlerinin de öğrenim gördükleri yükseköğretim kurumu tarafından ödeneceği söylenebilir.

Kanun'un beşinci maddesinin (b) bendinde yer almasa da, burada sayılan kısmen sigortalılar ile benzerlik kurulabilecek bir grup, tıp fakültelerinin intörn eğitimi alan öğrencileridir. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun ek 29. maddesinde, üniversitelerin tıp fakültelerinin beşinci yılını tamamlayıp altıncı yılına geçen öğrencileri ile dış hekimliği fakültelerinin dördüncü yılını tamamlayıp beşinci yılına geçen öğrencilerine intörn eğitimi döneminde öğretim üyesi rehberliğinde yaptıkları uygulama çalışmaları sebebiyle uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası ile analık sigortası açısından sigortalılık ilişkisi kurulamayacağı düzenlenmiştir. Bir diğer deyişle, intörn eğitimi alan öğrenciler iş kazası ve meslek hastalığı sigortası ile hastalık sigortası hükümlerine tabi kılınmıştır. İntörn öğrencilerin Kanun'un beşinci maddesinin (b) bendinde sayılanlar gibi değerlendirileceği ve kısmen sigortalı sayılmasından doğacak primlerinin öğrenim gördükleri yükseköğretim kurumu tarafından ödeneceği söylenebilir.

Kanun'un 5. maddesinde üçüncü sırada kısmen sigortalı sayılanlar, harp malulleri ile vazife malullüğü aylığı bağlanmış malullerden çalışmaya başlayanlardır. Kısmen sigortalı sayılan bu kişilerin prim ödeme yükümlüleri, Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde işverenleri veya kendileri olarak belirlenmiştir. Prim ödeme yükümlüsünün "işveren" veya "sigortalının kendisi" olarak belirlenmesi, harp malulleri ile vazife malullüğü aylığı bağlanmış malullerin, m. 4/I, (a), (c) bentleri veya m. 4/I, (b) bendi kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlayabileceğinden kaynaklanmaktadır. Bir diğer deyişle, harp malulleri ile vazife malullüğü aylığı bağlanmış malullerden m. 4/I, (a), (c) bentleri kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlayanlar için prim ödeme yükümlüsü işveren; m. 4/I, (b) bendi kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlayanlar için prim ödeme yükümlüsü ise sigortalının kendisi olacaktır.

Kısmen sigortalı sayılanları düzenleyen Kanun'un 5. maddesinde dördüncü sırada, Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerlere yer verilmiştir. Kanun'un 87. maddesinin (d) bendinde Türkiye İş Kurumu kursiyerleri için prim ödeme yükümlüsü, Türkiye İş Kurumu olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Türkiye İş Kurumu kursiyerlerinin kısmen sigortalı olarak sayıldığı 5. maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde de kursiyerler için prim ödeme yükümlüsünün Türkiye İş Kurumu olacağı düzenlenmektedir.

Kanun'un 5. maddesinde kısmen sigortalı sayılan son grup, ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileridir. Bu kişilerin prim ödeme yükümlüleri, Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde işverenleri veya kendileri olarak belirlenmiştir. Yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçilerinin prim ödeme yükümlüsünün "işveren" yanında "sigortalının kendisi" olarak da belirlenmesi, bu sigortalıların kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası dışında

uzun vadeli sigorta kollarına da tabi olmak istemeleri halinde haklarında isteğe bağlı sigorta hükümleri uygulanmasından kaynaklanmaktadır. İsteğe bağlı sigortalılar için prim ödeme yükümlüsü, aşağıda açıklanacağı üzere, sigortalının kendisi olacağından kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortasından başka uzun vadeli sigorta kollarına da tabi olmak isteyen yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri isteğe bağlı sigortalılığa ilişkin primleri kendisi ödemekle yükümlüdür.

Kısmen sigortalı sayılanlar sadece Kanun'un 5. maddesinde belirtilenlerle sınırlı değildir. Örneğin, Kanun'un geçici 13. maddesinde, 4/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un 21. maddesi kapsamında iş kaybı tazminatı alanların 4. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı ve genel sağlık sigortalısı sayıldığı, ancak kısa vadeli sigorta kollarına tâbi olmadığı düzenlenmiştir. Bir diğer deyişle, iş kaybı tazminatı alanlar, uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası hükümlerinden yararlanma olanağına sahiptir¹⁷. İş kaybı tazminatı alan sigortalılar için prim ödeme yükümlüsü 4046 sayılı Kanun'un 21. maddesinin altıncı fıkrasından anlaşıldığı üzere, Türkiye İş Kurumu'dur. Ayrıca, iş kaybı tazminatı alanların genel sağlık sigortalısı da olması nedeniyle Genel Sağlık Sigortası Tescil, Prim ve Müstehaklık İşlemleri Yönetmeliği'nin 14. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde de bu kişiler için prim ödeme yükümlüsü, Türkiye İş Kurumu olarak tespit edilmiştir.

Yine, Kanun'un ek 9. maddesinde, ev hizmetlerinde bir veya birden fazla gerçek kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 10 günden az olanlar, iş kazası ve meslek hastalığı sigortasına tabi olacak biçimde kısmen sigortalı sayılmıştır¹⁸. Bu kişiler için iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi ödeme yükümlüsü, Kanun'un ek 9. maddesinin ikinci fıkrasında -5510 sayılı Kanun'un uygulanmasında "işveren" sayılmayan- "çalıştıranlar" olarak tespit edilmiştir. Aşağıda isteğe bağlı sigortalıların prim ödeme yükümlüsü belirlenirken açıklanacağı üzere, bu sigortalıların iş kazası ve meslek hastalığı sigortası dışında uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortasına da tabi olmak istemeleri halinde haklarında isteğe bağlı sigorta hükümleri uygulanmaktadır. Bu durumda, isteğe bağlı sigortalılığa ilişkin primler ise sigortalının kendisi tarafından ödenecektir.

Prim ödeme yükümlüsünün tespitinde özellik taşıyan bir diğer grup, Kanun'un 30. maddesi ile geçici 14. maddesi çerçevesinde sadece iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümlerinden yararlanabilmeleri dolayısıyla kısmen sigortalı sayılan sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışan sigortalılardır. Kendisine yaşlılık aylığı bağlanan bir sigortalının çalışmasının önünde

¹⁷ Centel, s. 157.

¹⁸ Bkz. Tuncay/Ekmekçi/Gülver, s. 320; Centel, s. 158-159; Caniklioğlu/Özkaraca, Ev Hizmetleri, s. 1147-1148, 1150-1151; Savaş Kutsal, s. 662 vd.; Manav, s. 518-519; Tiritoglu Ersoy, s. 288, 315.

kural olarak bir engel bulunmamakla birlikte çalışmaya başlamasıyla yaşlılık aylığının kesilmesi mümkündür. Örneğin, ilk kez 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğü döneminde sigortalı olup gerekli koşulları sağlayarak yaşlılık aylığı bağlananlardan m. 4/I, (a) kapsamında yeniden çalışmaya başlayanların aylıkları kesilecektir. Ancak, 5510 sayılı Kanun'dan önce kendilerine yaşlılık aylığı bağlanmış olan sigortalıların m. 4/I, (a) statüsünde yaşlılık aylıkları kesilmeden çalışabilmelerini mümkün kılan düzenlemeler de getirilmiştir ki, ilgili sigortalılar için bu kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edilmektedir. Buna göre, aylığı kesilmeden m. 4/I, (a) statüsünde çalışan sigortalı adına sosyal güvenlik destek primi ödenmesi gerekmektedir. Yaşlılık aylığı bağlanıp m. 4/I, (a) statüsünde sosyal güvenlik destek primine tabi olarak çalışan sigortalı için sosyal güvenlik destek primi ödeme yükümlüsü, Kanun'un geçici 14. maddesinde ve Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin geçici 18. maddesinde de açıkça belirtildiği üzere, yine işverendir.

C. Bağımsız Çalışan Kişiler İçin Prim Ödeme Yükümlüsü

Bağımlı olarak çalışanların primlerinin ödenmesi işverenleri tarafından gerçekleştirilirken bağımsız çalışanlar için prim ödeme yükümlüsü sigortalının kendisidir. Bu kişiler, bağımsız çalışan statüsünde olduklarından prim ödeme yükümlüsü de buna uygun biçimde kendileri olarak belirlenmiştir. Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde bu durum açıkça düzenlenmiştir: *"4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendindeki muhtar sigortalılar hariç bu bent kapsamında sigortalı olanlar, ... kendileri, prim ödeme yükümlüsüdür"*¹⁹.

Bağımsız çalışan sigortalıların prim ödeme yükümlüsünü belirleyen Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, muhtar sigortalılar yönünden genel kuraldan ayrılma söz konusudur. Yani, muhtar sigortalıların prim ödeme yükümlüsü, sigortalının kendisi değildir. Muhtar sigortalıların, 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasası'nın 4. maddesi ve 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca; zorunlu sigorta kapsamına alınmaları gereken herhangi bir çalışma ilişkileri bulunmamak kaydıyla, sigortalılık statüsü çerçevesinde bağımsız çalışan olduklarına şüphe yoksa da²⁰, prim ödeme yükümlüsü olarak kendileri değil, il özel

¹⁹ Yaşlılık aylığı almaktayken Kanun'un m. 4/I, (b) kapsamında sigortalı sayılmasını gerektiren işleri yapan ve faaliyeti sürdüren kişiler, Kanun'un 6. maddesinin birinci fıkrasına 29/1/2016 tarih ve 6663 sayılı Kanun ile eklenen (n) bendi uyarınca sigortalı sayılmayan konumundadırlar. Ancak, bu kişiler, Kanun'un 30. maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi uyarınca aylıklarının kesilmesi için yazılı istekte bulunmaları halinde çalıştıkları sürece kısa ve uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası primi ödeyecektir. Bu durumda, prim ödeme yükümlüsünün yine sigortalının kendisi olacağı açıktır.

²⁰ Bkz. 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasası m.4; 5510 sayılı Kanun m. Köy ve mahalle muhtarlarının sigortalılık statüsünün bağımsız çalışan olarak belirlenmesinin, kamusal niteliği ağır basan görevleri dikkate alındığında yerinde olmadığı yönünde bkz. Sözer, s. 83; Makas, s. 191.

idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları belirlenmiştir. Muhtar sigortalıların kendileri yerine il özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının prim ödeme yükümlüsü olarak belirlenmesi, yakın tarihteki bir yasa değişikliği sonucudur. Bu değişiklik, 17.4.2017 tarihli ve 690 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 5510 sayılı Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde muhtar sigortalıların istisna tutulması ve aynı zamanda maddeye muhtar sigortalılar için prim ödeme yükümlüsünü açıkça il özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları olarak belirleyen yeni (h) bendinin eklenmesi suretiyle gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, aynı Kararname ile 2108 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasında da muhtar sigortalılar için prim ödeme yükümlüsünün il özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları olacağı yönünde değişiklik yapılmıştır. Muhtar sigortalıların prim ödeme yükümlüsünün sigortalının kendisi yerine idare olarak belirlenmesine ilişkin değişiklik, temelde sigorta primlerini kendileri tarafından ödenmemesi suretiyle muhtarlık ödeneğinde dolaylı bir artış sağlanması amacıyla gerçekleştirilmiştir²¹.

D. İsteğe Bağlı Sigortalı Kişiler İçin Prim Ödeme Yükümlüsü

İsteğe bağlı sigorta, 5510 sayılı Kanun'un 50. maddesinde, kişilerin isteğe bağlı olarak prim ödemek suretiyle uzun vadeli sigorta kollarına ve genel sağlık sigortasına tâbi olmalarını sağlayan sigorta olarak tanımlanmış ve devamında isteğe bağlı sigortalı olabilmenin koşulları belirlenmiştir. İsteğe bağlı sigortalılık esas olarak zorunlu sigortalı sayılmayı gerektiren bir işte çalışmayanlara sosyal sigorta ilişkisini devam ettirme olanağı sağlasa da sigortalı sayılmayan çalışanlar ile kısmi süreli çalışıp zaten sigortalı olan bazı kişilerin de isteğe bağlı sigortadan yararlanmaları mümkün hale getirilmiştir²². Örneğin, Kanun'un 6. maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendi uyarınca, özel sektörde tarım işlerinde veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz işlerde çalışanlar zorunlu sigortalı sayılmamaktadır. Ancak sigortalı sayılmayan bu kişiler için Kanun'un ek 5. maddesiyle isteğe bağlı sigortalı olma imkânı getirilmiştir. Aynı maddenin altıncı fıkrasında da, isteğe bağlı sigortalılığa uygun biçimde, bu sigortalıların primlerinin sigortalıların kendileri tarafından ödeneceği düzenlenmiştir. İsteğe bağlı sigortalılığı kapsamında genel sağlık sigortalısı da olacaklarından bu kişiler için prim ödeme yükümlüsü, Genel Sağlık Sigortası Tescil, Prim ve Müstehaklık İşlemleri Yönetmeliği'nde de tespit edilmiştir. Yönetmeliğin 14. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendine göre, bu kişiler için prim ödeme yükümlüsü, sigortalının kendisidir.

İsteğe bağlı sigortalı olanların çalışmayanlardan ya da çalışanlardan olması, prim ödeme yükümlüsünün belirlenmesinde değişiklik yaratmayacak; isteğe bağlı sigorta primlerini ödeme yükümlüsü, Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde belirlendiği üzere sigortalının kendisi olacaktır. Bu

²¹ Ayrıntılı açıklamalar için bkz. Makas, s. 199 vd.

²² Sözer, s. 18 vd.; Centel, s. 104-105; Güzel/Okur/Canikioğlu, s. 194-195.

durum sadece tüm sigorta kollarına tabi olarak kısmi süreli çalışanlar için değil; kısmen sigortalı sayılanlardan olup isteğe bağlı sigortadan yararlanmaları mümkün kılınmış olanlar için de geçerlidir. Nitekim, Kanun'un 5. maddesinde, ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri kısmen sigortalı sayılmış olup bu sigortalıların kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası dışında uzun vadeli sigorta kollarına da tabi olmak istemeleri halinde haklarında isteğe bağlı sigorta hükümleri uygulanması mümkündür. Kısmen sigortalı sayılanların prim ödeme yükümlüsüne ilişkin açıklamalarımızda belirttiğimiz üzere, bu kişilerin prim ödeme yükümlüleri, Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde işverenleri veya kendileri olarak belirlenmiştir. Yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçilerinin prim ödeme yükümlüsünün "işveren" yanında "sigortalının kendisi" olarak da belirlenmesi, haklarında isteğe bağlı sigorta hükümleri uygulanması durumuna ilişkindir. Yani, yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri uzun vadeli sigorta kollarına da tabi olmak istediklerinde isteğe bağlı sigortalılığa ilişkin primleri kendileri ödemekle yükümlüdür. Yine, Kanun'un 5. maddesinde kısmen sigortalı sayılan ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklular haklarında da isteğe bağlı sigorta hükümlerinin uygulanması mümkündür. Bu durumda, Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre isteğe bağlı sigorta prim ödeme yükümlüsü de "sigortalının kendisi" olarak tespit edilebilir. Ancak, hükümlü ve tutukluların durumu dikkate alındığında prim ödemelerini hükümlüler adına vasileri, tutuklular adına ise vekâlet verdiği kişiler yapabilecektir²³. Nitekim, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 108. maddesinin on üçüncü fıkrası uyarınca, yasal prim ödeme yükümlüsü adına üçüncü kişiler tarafından yapılan ödemeler de kabul edilecektir.

Ay içerisinde on günden az çalışan ancak yukarıda sayılan meslek gruplarından farklı olarak sadece iş kazası ve meslek hastalığı sigortasına tabi olacak biçimde kısmen sigortalı sayılmış bir grup, ev hizmetlerinde çalışanlardır. Bu kişiler için Kanun'un ek 9. maddesinin ikinci fıkrasında isteğe bağlı olarak malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortasına tabi olma imkânı getirilmiştir²⁴. Bu durumlarına uygun biçimde ek 9. maddesinin ikinci fıkrasında, bu kişiler için iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi ödeme yükümlüsü, "çalıştıranlar" olarak; isteğe bağlı sigortalılığa ilişkin primleri ödeme yükümlüsü ise "kendileri" olarak belirlenmiştir.

²³ Özer/Dulay Yangın, s. 740, dn. 46.

²⁴ Bkz. Sözer, s. 21, 112; Tuncay/Ekmekçi/Gülver, s. 321; Caniklioğlu/Özkaraca, Ev Hizmetleri, s. 1151; Savaş Kutsal, s. 669; Tiritioğlu Ersoy, s. 315.

E. Ek m. 6 Kapsamında Ay İçerisinde On Günden Az Çalışan Kişiler İçin Prim Ödeme Yükümlüsü

Ev hizmetlerinde çalışanlar dışında bazı diğer mesleklerde ay içerisinde on günden az çalışanların sigortalılığı da Kanun'da özel olarak düzenlenmiştir. Bunlar, sanatçılar ve şehir içi toplu taşıma aracı sürücüleridir. 5510 sayılı Kanun'un ek 6. maddesine göre; ticari taksi, dolmuş ve benzeri nitelikteki şehir içi toplu taşıma aracı işyerleri ile film, tiyatro, sahne, gösteri, ses ve saz sanatçıları ile müzik, resim, heykel, dekoratif ve benzeri diğer uğraşları içine alan bütün güzel sanat kollarında çalışanlar, düşünürler ve yazarlar ile Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenecek alanlarda kısmi süreli iş sözleşmesiyle bir veya birden fazla kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içerisinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 10 günden az olan kişilerin sigortalılıkları, bu madde kapsamında kendileri tarafından 30 gün üzerinden prim ödemeleri suretiyle sağlanır.

Kanun'un ek 6. maddesinden kapsamdaki sanatçılar ile ticari taksi, dolmuş ve benzeri nitelikteki şehir içi toplu taşıma aracı işyerlerinde çalışanlardan çalışma gün sayısı 10 günden az olan kişiler için öngördüğü sigortalılığın niteliği tam olarak anlaşılammamaktadır. Nitekim, öğretide, ek 6. maddeyle tercihe bağlı bir sigortalılık öngörülüp öngörülmediğinin anlaşamadığı ve buna bağlı olarak bu kişilerin sigortalılığının birçok belirsizlik taşıdığı haklı olarak ifade edilmektedir²⁵. Bu belirsizlik, ayda 10 günden az çalışan sanatçı ve sürücüler için prim ödeme yükümlüsünün tespitini güçleştirmekte, prim ödeme yükümlüsünün her durumda sadece sigortalının kendisi olup olmayacağı sorusunu beraberinde getirmektedir. Bununla birlikte, Kanun'un ek 6. maddesinden ayda 10 günden az çalışan sanatçı ve sürücüler için prim ödeme yükümlüsünün sigortalının kendisi olduğu açıkça ifade edilmiştir.

III. GENEL SAĞLIK SİGORTASI KAPSAMINDAKİ BAZI KİŞİLER İÇİN PRİM ÖDEME YÜKÜMLÜSÜ

Prim ödeme yükümlüsü belirlenirken kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödemesi ya da ödenmesi gereken sigortalılar yanında 5510 sayılı Kanun'un 60. maddesinde sayılan bazı genel sağlık sigortalılarının ayrıca dikkate alınması gerekebilir. Nitekim, kanun koyucu da prim ödeme yükümlüsünü tespit ettiği 87. maddede genel sağlık sigortalısı sayılanlara ilişkin 60. maddenin birçok hükmüne atıfla bu kişilerin prim ödeme yükümlülerini ayrıca tespit etmiştir.

Bunlardan ilki, 60. maddenin birinci fıkrasının (d) ve (g) bentlerinde sayılan kişilere ilişkindir. Söz konusu (d) bendinde, mütekalifiyet esaslı da dikkate alınmak şartıyla, oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan kişiler; (g) bendinde ise 60.

²⁵ Bkz. Caniklioğlu/Özkaraca, Sanatçılar, s. 657-658, 661 vd.; Köme Akpulat, s. 1203 vd.; Sarıbay Öztürk, Ulaşım Araçları, s. 236 vd.

maddenin birinci fıkrasında sayılanlar dışında kalan ve başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan vatandaşlar genel sağlık sigortalısı sayılmıştır. Genel sağlık sigortalısı bu kişilerin prim ödeme yükümlüsü, Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde genel sağlık sigortalısının kendisi olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Kanun'un ek 13. maddesinde, ülkemizde ikamet eden Türk vatandaşlarının Türk soylu ana, baba, eş ve çocuklarından ülkemizde ikamet etmeyen ancak 28/7/2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun 16. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilenlerin genel sağlık sigortalısı olmak için talepte bulunmaları halinde, Kanun'un 60. maddenin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılacağı özel olarak düzenlenmiş olup bu kişilerin prim ödeme yükümlüsü de yine kendileri olacaktır²⁶. Primlerinin Kanun'un 60. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında ödeneceğinin özel olarak düzenlendiği bir diğer grup, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 13 ve 14. maddelerine göre kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlardır. 5510 sayılı Kanun'un "primlerin ödenmesi" kenar başlıklı 88. maddesinin dördüncü fıkrasına göre, m.4/I, (a) kapsamında sigortalı olmakla birlikte, kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar için eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerinin 30 güne tamamlanması zorunludur. Bu durumda olan sigortalıların eksik günlerine ilişkin genel sağlık sigortası primleri, 60. maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi veya (g) bendi kapsamında ödenir. Dolayısıyla, kısmi süreli çalışanların çalışılan günlere ilişkin primleri için prim ödeme yükümlüsü işverense de, eksik günlere ilişkin genel sağlık sigortası primleri için prim ödeme yükümlüsü genel sağlık sigortalısının kendisidir²⁷.

Prim ödeme yükümlüsünü tespit edildiği Kanun'un 87. maddesinde genel sağlık sigortalısı sayılanlara ilişkin 60. maddeye yapılan ikinci atıf, maddenin birinci fıkrasının (c) bendi ile aynı maddenin on ikinci, on üçüncü ve on dördüncü fıkralarındadır. Maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde sayılan genel sağlık sigortalıları; hizmet sözleşmesine dayanarak çalışan sigortalılardan (m. 4/I, (a)), bağımsız çalışan sigortalılardan (m. 4/I, (b)) ve kamu görevlisi olarak çalışan sigortalılardan (m. 4/I, (c)) sayılmayan şu kişilerdir:

- Harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlar ile gelir tespiti yapıl-

²⁶ Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 2019/17 sayılı Genelgesi'nde bu kişiler için verilen bir örnekte şu açıklamalara yer verilmiştir: "... başvuru dilekçesi ile Kurumumuza başvurulan Türk soylu B kişisi; 3/8/2017 tarihinde genel sağlık sigortalısı olma talebinde bulunması halinde 4/8/2017 tarihinden itibaren ek-13/a bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilir. B kişisi, Kanununun 60/1/g bendi kapsamında prim ödeme yükümlüsüdür".

²⁷ Ayrıntılı açıklamalar için bkz. Bilgili, s. 142 vd.

maksızın genel sağlık sigortalılığı ya da bakmakla yükümlü olduğu kişi bulunmayan Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmamış çocuklar,

- Uluslararası koruma başvurusu veya statüsü sahibi ve vatansız olarak tanınan kişiler,

- 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,

- 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunarlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre şeref aylığı alan kişiler,

- 28/5/1986 tarihli ve 3292 sayılı Vatani Hizmet Tertibi Aylıklarının Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,

- 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,

- 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişiler ile ana ve babası olmayan Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmamış çocuklar,

- Harp malûllüğü aylığı alanlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamında aylık alanlar,

- 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun ek 16. maddesine göre aylık alan kişiler,

- 11/10/1983 tarihli ve 2913 sayılı Dünya Olimpiyat ve Avrupa Şampiyonluğu Kazanmış Sporculara ve Bunların Ailelerine Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler.

Yukarıda sayılan genel sağlık sigortalısı kişiler için prim ödeme yükümlüsü, Kanun'un 87. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde primi yılı merkezî yönetim bütçesinden karşılanmak üzere ilgili kamu idareleri olarak belirlenmiştir.

Prim ödeme yükümlüsü, 60. maddenin on ikinci, on üçüncü ve on dördüncü fıkralarında sayılan genel sağlık sigortalıları için de özel olarak belirlenmiştir. Bu genel sağlık sigortalıları genel olarak askeri personel ve öğrencilerden oluşmakta olup sırasıyla şu kişilerdir:

- Askerlik hizmetlerini er ve erbaş olarak yapmakta olanlar, yedek subay öğrencileri ve adayları, yedek astsubay öğrencileri ve adayları, genel sağlık sigortalısı olmayan yedek personelden seferberlik tatbikatları veya eğitimleri maksadıyla silah altına alınanlar, askeri öğrenci adayları ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi öğrenci adayları,

devre kaybeden askerî öğrenciler ve Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi öğrencileri,

- Uluslararası Askeri Eğitim İşbirliği Anlaşmaları kapsamında Türkiye’de eğitim ve öğretim gören yabancı uyruklu misafir askeri personel ile bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinden, söz konusu anlaşmada sağlık hizmeti giderleri, kabul eden devlet tarafından karşılanacağı hüküm altına alınanlar,

- Uluslararası Eğitim İşbirliği Anlaşmaları kapsamında Türkiye’de Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Başkanlığında eğitim ve öğretim gören yabancı uyruklu misafir personel ile bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinden, söz konusu anlaşmada sağlık hizmeti giderleri, kabul eden devlet tarafından karşılanacağı hüküm altına alınanlar.

Genel olarak askeri personel ve öğrencilerden oluşan bu genel sağlık sigortalısı kişiler için de prim ödeme yükümlüsü, Kanun’un 87. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde primi yılı merkezî yönetim bütçesinden karşılanmak üzere ilgili kamu idareleri olarak belirlenmiştir.

Prim ödeme yükümlüsünün tespit edildiği Kanun’un 87. maddesinde genel sağlık sigortalısı sayılanlara ilişkin 60. maddeye yapılan son atıf, maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde sayılan genel sağlık sigortalıları içindir. Bu kişiler, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu gereğince işsizlik ödeneği, Esnaf Ahilik Sandığı ödeneği ve ilgili kanunları gereğince kısa çalışma ödeneğinden yararlandırılanlardır. Genel sağlık sigortalısı bu kişilerin prim ödeme yükümlüsü, Kanun’un 87. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde Türkiye İş Kurumu olarak belirlenmiştir. 4447 sayılı Kanun’un 46. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, işsizlik sigortası primlerinin toplanması dışında işsizlik sigortasına ilişkin her türlü hizmet ve işlemler Türkiye İş Kurumu’nun görev alanındadır. Ayrıca, Sosyal Güvenlik Kurumu’na tahsil edilen işsizlik sigortası primleri Türkiye İş Kurumu bünyesinde bulunan İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılmakta olup işsizlik ödeneği alanlar için ödenecek sigorta primleri bu Fondan karşılanmaktadır²⁸. Dolayısıyla, Fonu yöneten Türkiye İş Kurumu’nun işsizlik ödeneğinden yararlandırılanlar için prim ödeme yükümlüsü olarak tespitinde yadırganacak bir durum yoktur. Ayrıca, 4447 sayılı Kanun’a 2017 yılında eklenen Ek m. 6 hükmüyle, hizmet sözleşmesiyle çalışanları kapsamına alan işsizlik sigortasında güdülen benzer amaçlarla bağımsız çalışanlar için Esnaf Ahilik Sandığı sigortası kurulmuş, ancak henüz yürürlüğe girmemiştir²⁹. İşsizlik sigortasında olduğu gibi Esnaf Ahilik Sandığı sigortasında da buna ilişkin primlerin toplanması dışında her türlü hizmet ve işlemler Türkiye İş Kurumu’nun görev alanındadır. Sosyal Güvenlik Kurumu’na tahsil edilen Esnaf Ahilik Sandığı primleri Türkiye İş Kurumu

²⁸ Sözer, s. 537.

²⁹ Ayrıntılı açıklamalar için bkz. Sarıbay Öztürk, Esnaf ve Ahilik, s. 431 vd.

bünyesinde bulunan Esnaf Ahilik Sandığına aktarılmakta olup Esnaf Ahilik Sandığı ödeneği alanlar için ödenecek sigorta primleri bu Sandıktan karşılanmaktadır. Dolayısıyla, yürürlüğe girmesiyle Esnaf Ahilik Sandığı ödeneğinden yararlandırılacaklar için prim ödeme yükümlüsü, işsizlik ödeneğinden yararlandırılanlarda olduğu gibi, Türkiye İş Kurumu olarak tespit edilmiştir.

İşsizlik ödeneğinden yararlandırılanlara ilişkin değerlendirmenin benzeri, kısa çalışma ödeneğinden yararlandırılanlar için yapılabilir. Kısa çalışma ödeneğinin de kaynağı İşsizlik Sigortası Fonu olup bu ödeneye ilişkin hizmet ve işlemler Türkiye İş Kurumu'nun görev alanındadır. Bu kapsamda kısa çalışma ödeneği alınan sürede ödenecek sigorta primleri yine Fondan aktarılmaktadır. Dolayısıyla, işsizlik ödeneğinden yararlandırılanlar gibi kısa çalışma ödeneğinden yararlandırılanlar için de prim ödeme yükümlüsü, Türkiye İş Kurumu'dur. İşsizlik ödeneği alanlardan farklı olarak kısa çalışma ödeneği alanlar haftalık çalışma süreleri azaltılarak da olsa çalıştırılıyor olabilirler. Bu durumda kısa çalışma yapılan sürenin sigorta primleri Türkiye İş Kurumu tarafından ödenecekse de, çalıştırılan sürenin sigorta primlerini işveren ödemekle yükümlüdür³⁰.

Prim ödeme yükümlüsünün tespit edildiği Kanun'un 87. maddesinde açıkça belirtilmese de Kanun'un 60. maddesinde prim ödeme yükümlüsünün özel olarak düzenlendiği genel sağlık sigortalıları da mevcuttur. Bu genel sağlık sigortalıları ile onların prim ödeme yükümlüleri, Genel Sağlık Sigortası Tescil, Prim ve Müstehaklık İşlemleri Yönetmeliği'nin 14. maddesinde toplu biçimde düzenlenmektedir. Bunlardan ilki, Kanun'un 60. maddesinin yedinci fıkrasında sayılan ülkemizde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerdir. Bu kişiler, ilk kayıt tarihinden itibaren üç ay içinde talepte bulunmaları hâlinde genel sağlık sigortalısı sayılmakta olup prim ödeme yükümlüsü, genel sağlık sigortalısının kendisidir. Bununla birlikte, genel sağlık sigortalısı sayılan uluslararası öğrencilerden bir grup için prim ödeme yükümlüsü Kanun'un 87. maddesinde özel olarak düzenlenmiştir. Kanun'un 87. maddesine 6552 sayılı Kanununun 51. maddesiyle 2014 yılında eklenen (g) bendinde, Uluslararası Öğrenciler Değerlendirme Kurulu kararı ile burslandırılan uluslararası öğrenciler için prim ödeme yükümlüsü, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı veya Uluslararası Öğrenciler Değerlendirme Kurulu tarafında görevlendirilen kurumdur.

Kanun'un 87. maddesinde belirtilmese de, 60. maddenin sekizinci fıkrasında ve Genel Sağlık Sigortası Tescil, Prim ve Müstehaklık İşlemleri Yönetmeliği'nin 14. maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendinde prim ödeme yükümlüsünün özel olarak düzenlendiği bir diğer genel sağlık sigortalısı sayılan grup, avukatlık stajı yapmakta olanlardır. Bu şekilde genel sağlık sigortalısı sayılanların prim ödeme yükümlüsü, Türkiye Barolar Birliği'dir.

³⁰ Sözer, s. 564.

Genel sağlık sigortalısı sayılanlara ilişkin Kanun'un 60. maddesinde prim ödeme yükümlüsünün özel olarak tespit edildiği bir diğer grup, 4769 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Eğitim Merkezleri Kanunu kapsamına göre hizmet öncesi eğitime alınanlardır. Bu kişiler, eğitim gördükleri süre içinde genel sağlık sigortalısı sayılmakta olup prim ödeme yükümlüsü, Adalet Bakanlığı olarak tespit edilmiştir.

ASGİ
AKADEMİK SOSYAL GÜVENLİK PLATFORMU

